

NÉPBARÁT.

Vasárnap majus 12-én.

1850.

Várunk, várunk! hol maradsz,
Elethintő szép tavasz?!
Jőjj el és zöld pázsitot hozz, —
Anynyi uj sir hantolatlan!
S hozz nyugalmat, — több kebel fáj,
Mint a menyinyi hant alatt van. T.

Tartalom. Egy álom. — Példa arra, miképp lehessen a gyermekeket az állatkinzástól legkönnyebben eltartóztatni. — Méhkosár. — Hány hét a világ?

Egy álom.

Vacsorálni nem igen szoktam, s ha olykor kivételképpen teszem is, bezzeg megadom én az árát, mert álmaim jönnek olyanok, hogy még a medve is megbődülne tőle, nem csoda hát, ha ilyenkor magam is saját hangos kiáltásimra ébredek fel s veritékben fürdő homlokomat törölgetve nem győzöm áldani istenemet, hogy mind ez csak álom volt.

Most vadbikák kergetnek, s midőn szaladni akarnék, lábaimat vagy éppen nem vagy csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudom egymás elébe rakni; majd meg szédítő magasban, tátongó mélységek felett járok. Egyszer le is zuhantam volt s mire fölbredtem, magam a földön tanáltam. De még ez mind mehet, hanem a minap sem több sem kevesebb, hanem éppenségesen francia király voltam. Nó ennél nem is igen volt nehezebb álomom, kivéven a legközelebbit, melyet most akarok előbeszélni.

Ezelőtt néhány nappal a fiatal tavasz, mint valami fiatal menyecske, mit gondolt mit nem, elég az hozzája csak duzzogni kezdett. Az aszszonyi szeszély, kivéve azt a mit a cukrászok készítenek, ritka embernek fogára facsarintó, de bizony még a tavaszi idő sze-

szélyei sem lehetnek igen kedvesek, kivált olyan magamféle vékony pénzű és egészségű embereknek. És e volt az ok, mely megszokott alkonyi sétámat felhagyatá velem, s az ébredő természet kebelétől eltűntva, szobámba rekeszte, melyet is méregettem aztán gólyalábaimmal szélében és hosszában, szíva és szaporitva a különben is meglehető sűrű pipafüstöt.

Min gondolkoztam, vagy éppen gondolkoztam-é valamin? biz én már nem tudom. Csak azt tudom, anynyira el valék mélyedve, hogy csak azt vevém észre, midőn rég nem látott barátom Feri vala karjaim közt.

A viszontlátás ünnepét feltartandó, megszegtem szokott diétámat, és izletes vacsora és mellette nagyon természetesen beszélgetés közben repült el az öste — mint szokták mondani — a szelek szárnyain.

Ferim a kormány mellett alkalmazást nyert s éppen egyik hivatalos körútjából tért meg. Beszélgetésünk kiindulási pontjául s mintegy kelméjéül körútjában szerzett tapasztalatai és észrevételei szolgáltak.

A többek közt sajnálkozva emlité, hogy a forradalom okozta zavarok legveszedelme-
sebb maradványai a népben az „enyém“ és „tiéd“ felőli fogalmak őszszezarodása, mi-

szerint a jogtalan foglalatásokban, kihágásokban nem tudnak semmi igaztalanságot látni; mivel házat, földet kaptak ugyszólva ingyen, a volt földesurak másnemű birtokait is hajlandók közös osztály alá tartozóknak tekinteni. — E különben magában véve csak olyan baj, melynek a kormány erélyes intézkedései rövididőn véget vethetnek. De a mi engemet leginkább bosszant, hogy ebben — a mi magyarárn kifejezve semmi egyéb, mint rablási hajlam — némelyek elveket akarnak látni és pedig communistai elveket.

Pedig hidd meg édes barátom, a népnélünk azt sem tudja micsoda fán terem az a communismus; hanem mivel már egyszer — mint feljebb is mondám — kapott házat, földet ingyen, s még inkább, mivel a hadjáratok alatt egy része rablott, úgy megszokta az ingyent, s oly jól esett neki az ingyen, hogy ha lehetne most is örömet folytatná. Próbálná csak valaki a maga egész teljességében és következetességében rájuk alkalmazni a communismust; csinálnának csak országsszerte egy általános nagy osztályt, melynek következtetésében vagyunk nem hogy növekednék, hanem apadna; vagy éppen mondanák ki, hogy senkinek sincs külön tulajdona, birtoka, hanem egyetlen birtokos az álladalom, mely aztán munkája- és fáradságához illőleg mindenkinek ad anynyit, hogy belőle élhessen, mint a communisták tervezik: majd meglátnák, hogy maga a nép zúdulna fel legdühösebben s inkább odadná életét, mint megválna minden vagyonától.

Különben is, édes barátom, az egész communismus néhány tulérzelgő, tulokos és nem élni való eszű ember tanálmánya, melyet aztán felkaptak sokan olyanok, kiknek szebb, tisztességesebb palástra volt szükségük, mely alá a más vagyon után esengő vágyaikat rejtsék; vagy is tiszta magyarsággal kimondva: a kik magokat rablóknak neveztetni szégyelik, azonban a másét minden igaz ok nél-

kül elsajátítani nem szégyelik, communistáknak nevezik magokat.

Akármi fellengős eszmének tartásuk is némelyek a communismust, s bár mily sziverehatólag szónokoljanak azon teméntelen nyomorgó, szükségét, éhséget látó szegény mellett, kiket a kényelem ölében nyujtódzó s az élet gyönyöreiben tuszkáló dús gazdag feleslegéből tisztességesen, becsületesen el lehetne tartani: de biz én igen is fellengős s éppen azért e földön gyakorlatilag kivihetetlen eszmének tartom. A gyermekben csaknem eszméletével együtt fejlődik az „enyim“ és „tiéd“ eszméje; már a gyermek is örül annak, mit sajátjának nevezhet, s a legtöbb koczódásra, visszavonásra, veszekedésre közöttük a tulajdon szokott alkalmat adni; miszerint ezt ha egyébbel nem lehet, sirással igyekszik megvédeni a megtámadó ellen. Vajjon ki lehetne-e belőlünk törölni ezen anynyira meggyökeredzett eszueket?

De ha ki lehetne is, hasznos volna-e? Hány ember él főleg azért hogy gyűjthessen, szerezhessen magának? Korántsem szándékszem azt erősíteni, hogy ezek az emberek legszebben és leghelyesebben fogták fel az élet célját. De mégis ezen vágy hány embernél ösztön a szorgalomra, takarékosagra, mértékletes és józan életre s más több társadalmi erényekre, melyeknek igaz hogy jobb lenne ha források nemesebb volna, de a melyek azért így is kedvesek. Például hány kézműves készít neked jó munkát és pontosan, nem azért mintha a becsületről igen magas fogalma volna; hanem csak azért, hogy máskor is vele dolgoztass? Természetes, hogy idvesebb lenne, ha ezt a nyereségre és hiteltre való mellékes tekintet nélkül csupa erkölcsi indokokból is megtenné; de azért neked a jó és pontosan megkészített munka szintoly jól esik. Legjobb kertelés az igaz az, mely nem szorult támaszra; de biz azért a dőlőfélben levő mellől sem szedetted ki a támaszokat, ha csak ujat nem akarsz vonatni he-

lyébe, különben öszszeomlik, jobb rossz-szal, mint rossz nélkül. Semmi sem lenne kívánatosabb, mint az, hogy minden ember azért tegye a jót, mert jó; de biz ettől a tökéletességtől még nagyon meszsi áll a világ, oly meszsze, hogy örülnünk kell annak is, ha valaki más indokokból tesz jót, s ezeket az indokokat, ösztönöket nem hogy kevesíteni, de tehetségünk szerint szaporítanunk kell. — A katona, úgy mondják, hona iránti szeretetből és királya iránti hűségéből teszi ki magát az ellenség halált hozó golyóinak; úgy mondják, s úgy is kellene lenni; de azért mégis örömet jutalmaznak előléptetéssel és érdemjelekkel a magokat kitüntetteket, s nem kérdik: vajjon nem csupán ez volt-é azon hatalmas ösztön, mely oly elszántan rohantató meg vele az ellenséges ágyutelepeket.

Mily sok jeles, ügyes és hasznos tanálmány köszönheti lételet csupán annak, hogy a feltanálók általa maguknak jövedelmet, vagyont reméltek szerezni. Ha nem lenne magánbirtok, hivatáskörének az emberiség nagyobb része nem munkása, hanem csak nap-számosa, béresszolgája lenne.

A sok közül még csak egyet említek meg. Ugyan ki merné magára vállalni, úgy hogy vállalatának igazán meg is feleljen, csak azt, miszerint egy meglehetősen helység lakói közt végrehajtsa ez osztályt a nélkül, hogy valakin igaztalanságot vagy méltatlanságot kövessen el? Mert nagyon természetesen, mint ugyanazon bővségű köntösbe nem lehetne öltöztetni minden embert, hanem kinekinek természetéhez, növésehez kellene alkalmazni: szintugy a közvagyonból is mindenkinek azon mértékben kellene részesülni, mennyiben erre érdemei jogosítják; legalább az igazság és méltányosság ezt kívánja. Hát még mikor nem egy falu, város, hanem számtalan falvak és városok öszszege: egy ország forog fen?!
Ki lenne itt osztóztató bíró!

Hidd meg barátom, ha a részrehajlás

nem lenne oly elválhatlanul hozzánk tapadva, mint most, midőn gyakran észrevétlenül is sugallatait követjük; ha az emberek mind angyalok — azonban nem istenek, azaz szívek és vesék vizsgálói — volnának: ez az osztály még akkor is oly számanélküli és oly égre-kiáltó igaztalanságokat szülne, hogy mellettök mindazon igaztalanságok, melyek a polgári társaság jelen alakjában a szegénység és gazdaság tekintetében tagadhatlanul léteznek, anynyira eltörpülnének, mint orromon im e bibircsó a felhőkben mosdó Csimbarassó mellett. Azért hát a józanokosság azt kívánja: két rossz közül maradjunk a kisebbel.

Legyen köztünk szent a tulajdon joga, ne bántsuk s ne is kívánjuk a másét; tartsuk meg lelkiismeretesen azon parancsolatokat, melyeket isten a zsidónépnek villám és mennydörgés közt a sinai hegyen kiadott. De e mellett mint keresztények vegyük gyakorlatba a keresztényi erényeket: a könyörületességet, felebaráti szeretetet, s ha isten adott nekünk, mi se legyünk szűk markuak szűkölködő felebarátunk irányában.

A kormánynak emberi és szent kötelessége korszerű intézkedései által arról gondoskodni, hogy illő fáradsága és munkája után mindegyik alattvalója beszerezhesse magának az élte fentartására megkívántatásokat. S hidd meg barátom, nálunk e részben nincs is szükség; itt minden szorgalmatos és becsületes ember élhet tisztességesen; nálunk a szegénység azon borzasztó példái, minőket a mívelt Európa tulon tul népesegett városai számtalanokat mutathatnak fel, istennek hálá merőben ismeretlenek. Sőt műiparunk, gazdaszatunk körében széttekintve, gyakran kell azon következtetésre jönnünk: „nálunk nincs szegény ember!”

Éppen ezért bátran el merem mondani, mindazon communisticai eszmék és törekvések, melyeket nálunk némelyek oly sok helyeken látni akarnak, mások pedig anynyira

remegnek, mint meg anynyi melegalji növények, csak néhány regények által üvegbázzá vált főben, nem pedig a népelet szabad levegője alatt tenyésznek. Hanem meg van nálunk az, a mi meg szokott lenni a sok gyermekes háznál az apa betegsége alatt: felbomlott a fenyték s elpajkosodtak a gyermekek; de az orvossága könnyű s nem is titok.

Ilyen formán beszélgetett az én Ferim, csak hogy természetesen nem ily megszakadás nélkül, mint ide leirtam; mert közbe közbe magam is szólottam egyet kettőt; hisz nem volt lekötve nyelvem, s ha le lett volna is, azon borocska, melylyel barátságos vacsoránkat öntözgettük, feloldotta volna. Az egészség csak is azért irám ide, mivel mint hiszem, míg testem nyugodott, a játszi képzelet ezekből toldozta össze vissza álmodat, melyet már ideje előbeszelnem, különben a nyájas olvasó, ki álmodat akart olvasni s csupa prédikációt kapna, könnyen csalónak nevezhetne, ezt pedig nem szeretném. (Vége követk.)

Példa arra, miképpen lehessen a gyermekeket az állat-kinzástól legkönnyebben eltartóztatni.

I.

Simon egyszer maga körül gyűjtötte a falu gyermekeit s imígyen szólott hozzájuk:

Kedves gyermekeim! Ugyan micsoda érzés támodna mi bennünk, ha csak egyszerre, midőn itt a szobában öszzegyülve vagyunk, valami roppant óriási alakok belépének, s minket oly könnyen mint meg anynyi szalmaszálakat kezeikbe vennének, és játszadozva majd egyik ujjunkat, majd fülünket, majd egyik karunkat kiszakasztanák? Ugy-é borzasztó fájdalom és bizonyos halál következne belőle, különösen ha így megcsonkítva félholtan ide hagynának s tovább állanának?

Lássátok, ti éppen ezt teszitek az állatokkal!

Az állatok szintugy érzik minden kiszakasztott tagjok fájdalmát, mint mi. Ha ti a cserebogárnak szárnyait kitépitek, szegény feje éppen olyan fájdalmat érez, mintha nektek ujjatokat vagy fületeket kiszakasztanák!

Meghökkenetek ugy-é! s lelketökben azon gondolatot olvasom: ezt nem tudtuk!

De miképp képzéletek magatoknak az állatot, kedves gyermekeim? Talán azt gondoljátok, hogy azok meg anynyi gépek, melyek ugy járnak mint az óra vagy a malom.

Éppen nem! Egészen másképpen van a dolog az állatnál, mely mint az ember, testből és lélekből áll, s azon érzékei vannak, mint milyenek nekünk embereknek, és testök által oly módon éreznek, mint mi.

Mikor a békának lába rángatódik, mihelyt idegeit illetjük, ha a ló azon a helyen, a hol nyomjuk s fájdalmat érez, nagyon reszket: mindezt náluk is, mint nálunk, az ingerült idegek okozzák.

Nem gondoljátok-é tehát, hogy az állat, ha szurják, döfik, kinozzák, ütik, vagy különben rosszul bánnak vele, éppen oly érzékeny fájdalmakat érez, mint ti éreznétek, ha veletek ugyanaz történnék? Hogy esnék nektek, ha lábatokon, kezeiken, vagy még inkább két szemeteken keresztül tőt szurnának?

Jegyezzétek meg: az a gyermek, a ki érzéketlenül, irgalmatlanul és kegyetlenül viseli magát az állatok irányában, jövődében éppen oly igazságtalan, keményszívű és kegyetlen lesz az emberek iránt. Óvakodjatok az ilyen gyermektől s ne társalkodjatok vele!

A régi nemzetek már ügyeltek arra, s a következtől félték, ha a gyermekek az állatok iránt kegyetlenségre szoktanak. Az Athénébéliek, a kiktől sok jót lehetne mondani, egy gyermeket halálra ítélték, mert egy varjunak szemét kiütötte, mivel ugy ítélték, hogy belőle gonosz és veszedelmes ember válnék. Mit gondoltok, hány gyermeknek kellene meghalni mind városon, mind falun, ha azoknak, a magokat védni nem tudó állato-

kon, s kivált a kicsiny madarakon, bogarakon, békákon elkövetett kegyetlenségeit hasonló módon büntetnék? Sőt az Athénébéliek ítélete szerint talán közületek se volna egy is életben.

Előbeszélem nektek egy állat-kinzó érzékeny büntetésének történetét. Igaz és nem igen régi. Meghallgatjátok? Figyelmezzetek!

Finnlandnak Abo nevű városában, néhány évvel ezelőtt, általjárt a kerék egy kutyát, mely fájdalmasan és halálosan megsebesítve csuszott egy bőrkereskedőnek ajtaja elébe, mintha ott segedelmet akarna keresni vagy életét bevégezni. Ezen embernek 15 éves fia, egy könnyörületlen pimasz, azt a kegyetlenséget követte el, hogy ezen nyöszörgő állatot kövel hajgálta, s azután egy fazék forró vízzel leöntötte. Szerencsére ezt az emberiség elleni borzasztó tettet a szemben lakó tanácsos meglátta. A dolgot másnap a tanácsban előhozta. Hivatalos társai megborzadtak az elbeszélésén, s hogy ily borzasztó kegyetlenségtől elrettentő példát adjanak, egyakarattal elhatározták, hogy azt az emberiséget levetkezettet előhívják, s a vétek érett megfontolása után rajta egy vasárnap az egész község szemeláttára a következő büntetést hajták végre.

A rendőrszolga ezt az embert a tanácsház előtt, számos nézők közepette, a szégyenfához kötözte, derekáig levetkeztette, s a következő ítéletet olvasta el előtte. „Mint-hogy te fiatal szörnyeteg, teremtőd egy teremtésének, mely tőled halála óráján nyöszörgve esdeklent segedelmet, nemcsak segítséget nem nyujtottál, hanem még istentelen kezekkel azon szegény állatnak fájdalmait sokasítottad s tetézett kinokkal megölted, megérdemlett neved mejjredre függesztetik, s minden jelenlévők szemeláttára kímélés nélkül és könnyörületlenül megfenyítettél és büntetted.” Ezzel egy fekete táblát akasztott a mejjire ezen felirattal: „Vért szomjuhozó szörnyeteg.”

Ilyen módon kegyetlensége által megérdemlett nevével megbélyegezve, megszegyenítve egy darabig kiállítva maradt; ekkor meg előállott a másik rendőrszolga öszszefont veszszővel, s miután reá huszonötöt vágott, a következő ítéletet olvasta fel. „Itt ifju szörnyeteg! érezz valamicskét azon fájdalomból, melyekkel az istennek egy szegény szerencsétlen teremtését élete végpillanataiban kinoztad, s ha valaha halálos óráján a minden teremtések urától irgalmasságot akarsz esedezni, légy emberibb érzelmű.” Azután a harmadik rendőrszolga újra huszonötöt adott neki, minden nyögései daczára, mely által a keményszívű ifju a tanácsházban lévő biráitól könnyörületességet igyekezett esdekeln.

Az ember leghűségesebb szolgája a háladatos kutya iránti embertelenség ezen büntetésének a legjobb eredménye lett; mert a szegény állatok iránti hasonló bűnhődéseknek véget vetett. (Itt feláll a Simon és komolyan s innepélyes hangon eképp folytatá:) Oh ti szörnyetegek, kik ökreitekkel, lovaitekkel, a ti hasznatokra szolgáló munkás teremtésekkel, melyek munkájok által nektek kenyeret szereznek, egészséges erősítő húsok által táplálékot, bőreik által köntöst és takarót, a hideg és zivatar ellen oltalmat adnak, s számtalan szükségeiteket kielégítik — gyakran oly embertelenül bántok, nézzetek a finnlandi törvényszékre s gondoljátok meg: hogy kegyetlenségtek mélyen lealacsonyít és károztat titeket, mert szintazon bűnbe estek, melyre éppen azon ítélet illik, minőt az abói törvényszék mondott volt a fiatal állatkinzóra. Goromba, rosz, csintalan gyermekek, kik abban találjátok gyönyörűségteket, hogy a bogárnak egyik lábára fonalat kötök s addig keringetitek, mignem lába kiszakad s a kinzott állat oda lesz; vagy ártatlan állatok más-szerű gyötrésben gyönyörködtek, nem hasonló vétekbe estek-é, mint a finnlandi kegyetlen ifju? Ha a világi törvényeitek és i-

tételekre nem is figyelmeztünk, azt nem tehetjük, hogy az istenét számba se vegyük: az Ur törvényében pedig tisztán meg van írva: Az isten ügyel a szorongatott állatnak is nyögésére, s az a ki az egész természetet oltalma alá veszi, azokat is megbünteti, kik az ártatlanságot megsértik és nyomorgatják!

Ezen innepélyes beszéd alatt a gyermekek csendesen és komolyan ültek s alig mertek felpillantani.

B.

Méhkosár.

Szőlő-oltás. — A francia bortermesztőknél naponkint közönségesebbé kezd válni a szőlő-oltás, mely valójában megérdemli, hogy nálunk is divatba jöjjön, mivel előnyei számtalanok. Minő sokat ér már magában csak az is, hogy a megvénült szőlőtökét az eddigelő divatozó homlitásnál sokkal könnyebb módon megifjithatjuk, nem csak, hanem még gyümölcseit is kényünk szerint változtathatjuk. Kivált ez az utóbbi előny nagyon nevezetes, hisz ezelőtt a mely szőlőtökének gyümölcse nekünk nem tetszett, nem volt más mit tennünk, mint kivágnunk s helyébe mást ültettetnünk. Hogy pedig az ültetett szőlő mily sokára terem, azt mindenki tudja, holott az oltott töke már azon évben gerezdeket hajt, melyeket azonban, hogy annál szebb fát növeljen, azon évben rendszerint le szoktak törni; ha a későn érő szőlőt korán érő tökébe oltjuk, az oltvány gerezdei korábban érnek, és ez által a különben nemes, de égaljunk alatt késő érése miatt nálunk nem igen czélszerű szőlőfajtákat hasznavehetőkké tehetjük. A tapasztalás továbbá még azt is bizonyítja, hogy az oltás által a termékenység is előmozdittatik, az oltott tökéek ugyanis szebb és több gerezdeket teremnek, mint a nem oltottak, s mihelyt a vénülő töke — mi a korán érő fajtáknál gyakran még szokott történni — gyérebb gerezdeket

kezd teremni, oltás által könnyen megifjítani s elvesztett termékenységét visszaadhatni.

Szőlő-trágya. — Legjobb trágya a szőlőnek saját levelei és jövései. El végre a venyigét apró darabokra vagdalják s a töke körül a földbe békapálják, hol rövid időn elrothad, s minthogy benne éppen azon anyagok vannak, melyekből a szőlőtöke áll, általuk a földnek szintazon részeket adjuk vissza, miket belőle a szőlőtök évi gyarapodásuk által kivesznek. Ugy hogy ily móddal egy szőlőhegyet minden másféle trágya nélkül több éveken át jó karban tarthatni.

Még a hárs gyümölcsének is van valami haszna. — Belőlök ugyanis nagyon finom izü és kellemes olajat lehet törni, a mely a kívül, hogy nagyon szép és tiszta színü, egészséges is. A megszáradt hárs-gyümölcsöt felszedik, szellős helyen megszáritják, belőle a magvakat kicsépelik, s héjja egy részétől resnyiczén megtisztítják, azután meg az olajverőbe viszik s szintugy bánnak velök, mint a más olajadó növénymagvakal. — Ha elgondoljuk mennyi avasos és más-képpen hamisított faolaj jön bé hozzánk skél el nálunk évenkint; mert eddigelő legalább a melegebb égaljabb olajfaji terményeinek csak rosztát, salakját kaptuk, a java jobb részint ott elfogyasztódván, lehetlen nem ajánlanunk e honi faolajat, mely a kereskedelmünkben előfordulónál mind kellemesebb izü, mind pedig egészségesebb.

Házibutorokat tükör fényessé tenni. — Végy egy lat alcanna-gyökeret (melyet minden gyógyszerárban olcsón megkaphatni), tedd uj fazékba, öntsd meg 5—6 évő kalánnyi lenmagolajjal, melegítsd gyengén de forrásig ne hevítsd; miután az olaj kihült, nedvesíts meg vele egy finom lenrongyocskát s kend bé butoraidat. 24 óra mulva tiszta lenrongygyal dörzsöld le s mind a meny-

nyi oly
mód ut
fénye,
rongyg
segít,

V
társula
tására
rafa-sz
megég
ket lev
egyém

A
talm
szerint
darab
lárd t
ban 2

A
csak
nem
mény
csak
állítás
szaru
fehére
vizeny
bi rés

zeny
táj sz
lyanf

81—

mely
száz
term
sebb
tekn

nyí oly fényes lesz mint a tükör. E bánásmód után több hónapokig megmarad butoraid fénye, csak olykor olykor kell tiszta lenronggyal megdörzsölnöd, s midőn ez sem segít, a feljebbi kenőccsel ujból behuznod.

— — —
Vérállító szer. — A londoni orvosi társulat munkálataiban az orrvérzés megállítására nagyon hatás szernek ajánlatik a parafa-szén. Egy parafa dugót a gyertyánál megéget az ember, a megszenesedett részeket levakarja róla, s e port szivatja fel azon egyénnel, kinek orra vérzik.

— — —
A különböző tápszerek viz tartalma. — Az ausztriga husnak dr. Runge szerint 87 századrésze víz, a ki hát 100 darab ausztrigát megeszik, csak 10 lat szilárd tápszert vett magához. A csirkehusban 21 század rész a tápszer és 79 a víz.

A tojás fehérenek 86 századrésze víz s csak 14 századrész szilárd, a mi pedig majd nem lehetetlennek látszik, kivált ha a keményre főzött tojásra gondolunk; de tegyük csak meleg helyre száradni az ilyen tojást és állításunk igazsága kiviláglik, minő kicsiny szarunemű anyaggá aszik össze az egész fehére. Ellenben a tojás sárgája már nem ilyen vízenyős; hanem a víz csak felét teszi, többi része tápszer.

A tej alja még a tojás fehérenél is vízenyösebb, minthogy 92 századrésze víz. A tej színében már több a tápszer; tartalma olyanforma, mint a tojás sárgájáé.

Az ugorka, zöld paszuly viz tartalma 81—96 századrész.

A pityóka viz tartalma azon föld szerint, melyben termett, különböző; egyremásra 75 századrész; a szárazabb, porondos földben termettek viz tartalma 8 századrésszel kevesebb a nedvesebb, agyagos földben termeteknél. —

— — —
A nagy Fridrik királyi pálczá,

ja. — Az elmés és játszi eszű de Ligne herceg egyszer a nagy Fridrik asztalánál megfordított egy tányért, hogy lássa, honnan való porcellán. „Mit gondol ön, honnan kaptam?“ kérde a király. De Ligne felele: „Azt gondoltam, Saxoniából; de a két kard (a szász czimer) helyett csak egyet látok.“ „Az kormánypálcza“ — viszonzá a király. „Engedelmet kérek felségedtől — monda de Ligne — de ez a jegy oly igen hasonlít a kardhoz, hogy az embert könnyen tévedésbe hozhatja.

Hány hét a világ?

A királyi tetszvény (placetum) eltörlése nem csak a katolikus püspököknek Romávali levelezésére, hanem a püspököknek az alsóbb rendü papsággali vallást tárgyazó közléseire is kiterjed; szóval az eddigi előleges rendszer helyett torló rendszer fog behozatni, úgy hogy egy, a nyilvánosság elébe szánt rendelet előbb a polgári hatóság főnökével fog közöltetni. A császár fentartja magának a püspök-nevezési jogot, de fenmarad egyszersmind ama régi szokás, mely szerint előbb a püspöki collegium meghallgattatik. A papi hatalom fel fog ruháztatni azon joggal, hogy oly papi egyéneket, kik a vallás ellen valamiképp működnek, hivataluktól felfüggesztesse. Továbbá az egyháznak egyházi büntetéseket szabható joga ezután kétségbe sem fog vonatni. Hol a lakosok nagyobb része katolikus, ott az egyházi hatalom körébe tartozik fölügyelni, hogy az özszes lakosságtól az ünnepek és más vallásos napok valahogy meg ne zavartassanak. sat.

Mily nagy kiterjedésű legyen az egybeolvadott austriai birodalom, onnan is mérhető, hogy a midőn egyik részében földrengés esik, a többiekben csak hírből tudnak valamit róla. Így például Dalmatiából borzasztó ilyes hireink vannak. April. hó 19-kéig Stagnóban mintegy 50 földrengés volt; alig maradt egy két ház lakható; a lakosok mind el- futnak, legnagyobb része bárkák és hajók

födelére menekül. Raguzában hasonló ijedség uralkodik. Ott egy földrengés egész egy óráig tartott. Nagy földrengéseket éreztek még Olaszthonban, s főképp Kis-Ázsiában. Még Konstánczinápoly sem maradt a földnek e mozgalmánál nélkül. Ugy tetszik, mintha a forradalmi tüzelem a népek szívéből levonult volna a föld belsejébe s onnan dolgoznék fölfelé, tudtul adandó, mily gyenge alapon áll minden ország, hatalom és dicsőség, most és mindörökké.

Austria több koronatartományiban a jézsuita szerzet helyreállítása megkezdődött. Tábornagy Radeczki közelebb a veronai püspöki székhöz intézett iratánál fogva tudtul adja, miszerint azon egyházak és kórodák, miket a jézsuiták Velenczében és Veronában birtak, nekik azonnal visszaadandók, mihelyt a katonaság azokból kiköltözik.

Az Albrecht főherczeg parancsnoksága alatt Csehországban álló hadsereg folyvást növekszik, hogy minden eseményekre készen legyen. Az egyes hadtestek aképp osztatnak el, hogy az egész hadtest kevés napok alatt egészen egyesülhet.

Ő felsége a vojvodinában és temesi bánáthban leromlott görög-nemegyesült templomok fölépítésére 500,000 forintot p. p. utaltványozott.

Franciaországban april. 28-án volt egy nemzetgyűlési képviselő választása. Az egymással versenyző két párt: a conservatív és socialista, már hetek óta készült e nagy napra, hogy kijelöltjének szerezze meg a diadalbért — s a jó- vagy balszerencse úgy akarta, hogy a socialista kijelölt Sue Jenő választassék. A dolog futó pillanatra esélyszerűnek látszik, s a nemzetgyűlési baloldal sem fog azért jelenlegi minoritásában sokat épülni; de fontos e választási esemény

mégis, mert jelensége a francia nemzet hanguzatának, melynek tűzpontja Paris városa, s azt is fölvilágította, hogy a hadiseregnek nagy része a socialistákkal látszik tartani, különben mért adtak volna egy socialistának több szózatot, mint más szőrü bőrű embernek. Egyébaránt Napoleon Lajos egykedvűleg vette az egész dolgot, mert megvan győződve, hogy ő Franciaországra nézve nélkülözhetetlen kellék, s jelenleg azon működik a pártja, hogy elnökségét meghosszabbítsák most egyelőre csak 10 évre, s az alkotmány új vizsgálat alá vétessék.

Az erfurti gyűlés bészaratván, most fejdelmek gyűlése kezdődik — nem Gothában, hanem Berlinben. Austria is gyűlést fog tartatni Frankfurtban a német álladalmak követői által; meghivja Poroszországot is, s teljes a remény, hogy a porosz is küldend felhatalmazott követet Frankfurtba, hogy ott az interim kitéttével a régi szövetséggyűlést újra alkossák. Orosz-, Poroszország és Austria szent szövetekezése életben van még, bár mit regéltek is némely könnyenhivők annak felbomlásáról.

Az orosz czárt várják Varsóba, hol még e hónapban nagy congressus fog tartatni. Németországból megjelennek ott a porosz herczeg, a württembergi és hesseni herczeg — mind koronaörökösök. A német ügy is szőnyegre jövend, s főleg a Franciaországban kitorhető új forradalom, mint a mely ellen czéloz mostan is a hatalmak óriási készülődése.

A görög-angol ügy addig nyulik, míg végre észre sem veszszük és szép csendesen elmulik. Mert vizet zavarni szeret ugyan az angol, de az európai békét felzavarni: ahhoz nincs kedve.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SÁMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kollégyom betűivel.